

ירושלים, 03.08.2020

לכבוד
גב' דלית זילבר
מנכ"לית מינהל התכנון
באמצעות דוא"ל: Tichnun@iplan.gov.il

שלום וברכה,

הנדון: בקשה להקפיא דיונים על הקמת תחנות כח גזיות עד לכתובת תוכנית אב למשק האנרגיה

1. הריני פונה אליך בשם ארגון הסביבה גרינפיס ישראל לאור שורה של דיונים אשר מתקיימים בימים אלה במוסדות התכנון השונות שאת עומדת בראשן.
2. תוכניות אלה מעוררות דיון ציבורי ומקצועי ער, אשר נע סביב סוגיות של סביבה אקלים וכלכלה, ובראשן:
 1. תושבים וקהילות מקומיות אשר חוששים ובצדק מתוספת זיהום אוויר שנובעת מהקמת תשתית גז, מהשינוע והשריפה של הגז, וכן מהפעלת מערכות הפועלות על סולר ומותקנות כגיבוי לאותן תחנות. בנושא הזה ראוי לציין ששריפת גז נקיה משריפת פחם, אולם קיימת פליטה של חלקיקים נשימים עדינים ותחמוצות חנקן וכן שריפה של סולר מזהמת הרבה יותר מפחם.
 2. קיים גם חשש באשר למדיניות האקלים של ישראל: הקמתן של תחנות כח על גז מונעת מישראל להשיג יעדים גבוהים להפחתת פליטות גזי חממה, כאלה שיהיו בהלימה עם חזון הסכם פריז למיגור שינוי האקלים מתחת לעליית טמפרטורה של מעלה וחצי לעומת העידן הטרום תעשייתי. הפאנל הבינלאומי לשינוי אקלים (IPCC) קבע חד משמעית [בדו"ח בנוגע להשגת היעד של מעלה וחצי](#), כי השימוש בגז ברמה העולמית צריך להצטמצם ב-25% כבר בשנים הקרובות ולצנוח ב-74% לקראת 2050.
 3. הסוגייה השלישית, היא הסוגייה הכלכלית. הירידה המתמדת במחיר של אנרגיה סולארית בתוספת אגירה מציבה מול עינינו מציאות בה בחירה בבניית תחנות כח הפועלת על גז על פני תחנה סולארית בתוספת אגירה, היא הבחירה בחלופה היקרה ולא הזולה. ככל שהזמן יחלוף, כך גם הפער יילך ויהיה ניכר יותר.
3. אנו עדים לאחרונה למתח הולך ומחריף בין משרדי האנרגיה והגנת הסביבה סביב סוגיה זו, בייחוד אחרי פרסום דו"ח המשרד להגנת הסביבה על כך שאין צורך להקים תחנות כח חדשות על גז.
4. מנגד, משרד האנרגיה תומך בהקמתן של כושר ייצור נוסף מגז. באשר לכמות, ישנה כאן עמימות שנמשכת שנים. משרד האנרגיה טוען שהוא זקוק לכמה אלפי מגוואט תוספת אך מביא מספרים שונים בהזדמנויות שונות, כשהמגמה הכללית היא ירידה. בד בבד, הוא מקדם תוספת כושר ייצור בהיקף של מעל 10,000 מגוואט בין ועדות התכנון לבין הות"ל. לזה משרד האנרגיה קורה: מלאי תכנוני.

5. סוגיות אלה וכן העדר תוכנית אב למשק האנרגיה בישראל מציבות שורה של שאלות שוועדות התכנון צריכות להתייחס אליהן, לעניות דעתנו:

1. ועדות התכנון דנות בהקמה של תחנות כח בהיקפים גדולים בהרבה מהנדרש. האם קיים סדר העדפה, או פרמטר כלשהו המייצר העדפה בין הפרויקטים השונים שמקודמים, כך שבמידה ושני פרויקטים מאושרים ויש צורך רק באחד, ניתן יהיה לדעת על פי אילו שיקולים ייבחר הפרויקט שיקום?
2. הכרעה בשאלה הראשונה תלויה בין השאר במתן תשובה לשאלה: היכן יש צורך בתוספת כושר ייצור בישראל? כדי לענות על שאלה זו, דרושה עבודת סימולציה של עתיד משק החשמל ולמיטב ידיעתנו לא נעשתה עבודה כזו. אם כן, איך מנהל התכנון מכריע כרגע בסוגיות אלה?
3. על השאלות האלה, אנו גם רוצים לדעת האם ועדות התכנון השונות מתאמות ביניהן את הדיונים וכן האם קיים תיאום עם הות"ל שדן אף הוא בשורה של פרויקטים להקמת תחנות כח.
6. מחד גיסא חשוב להדגיש כי שאלות אלה אינן רטוריות ויש לתת עליהן את הדעת; מאידך גיסא, אנו סבורים כי בהעדר תוכנית אב למשק האנרגיה, מוסדות התכנון ימשיכו לעבוד בערפל ויאשרו את הקמתן של תחנות כח על גז שאין בהם צורך, כשהציבור יישא את העלות הכלכלית, הסביבתית והבריאותית.
7. תוכנית אב למשק האנרגיה צריכה לבחון איך מערכת החשמל תגיב עם עלייה מתמדת בצריכת החשמל וכן עם החרפה של גלי החום ופיקי צריכת חשמל הצפויים בעתיד.
8. יתירה מזו: היא צריכה לבחון את ההיתכנות של החלופות לבניית כושר ייצור מגז. בהיבט הזה, חשוב לציין שקיימות שתי חלופות. החלופה הראשונה שנידונה בהרחבה בדו"ח המשרד להגנת הסביבה היא חלופה של אנרגיה סולארית ואגירה. החלופה השנייה היא התייעלות אנרגטית וחיסכון באנרגיה. הסימולציות יאפשרו להבין מהן נקודות השבר העתידיות של משק החשמל ולתכנן בהתאם. היכן שיהיה צורך בתוספת כושר ייצור תבחן החלופה: PV ואגירה או חסכון באנרגיה.
9. בנוגע לחיסכון באנרגיה, אנו סבורים כי יש לחייב במדינת ישראל בניה מאופסת אנרגיה כחלק מהמענה לעלייה בצריכת החשמל ולהיערכות עם החרפת גלי החום כחלק ממשבר האקלים. בניה מאופסת אנרגיה עשויה לייטר הקמת תחנות כח חדשות וכן השקעות בתשתיות להולכת חשמל כך שזהו צעד מאוד כדאי, גם בעידוד המדינה.
10. מנהל התכנון הוא שותף טבעי ואסטרטגי לכתיבת תוכנית אב למשק האנרגיה, אשר ישפר באופן ניכר את עבודתן של מוסדות התכנון. על כן, אבקש ממך לפעול לקידום עבודה כזו יחד עם משרד האנרגיה ולהקפיא את הדיונים על הקמתן של תחנות כח גזיות חדשות עד להשלמת העבודה.

בברכה,

ד"ר יונתן אייקנבאום

מנהל גרינפיס ישראל

דוא"ל: jaikhenb@greenpeace.org טל: 052-6010867